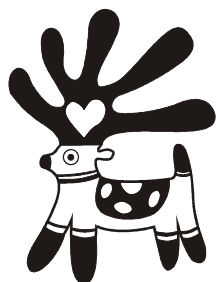

NUMER 2 (42)
SIERPIEŃ
2014

Muzeum Kultury Ludowej
Towarzystwo "Ojcowizna"

POD JEŁONKIEM

WYDANIE A

WĘGORZEWO

ROK XIV

Gorąca atmosfera

Tegoroczny Międzynarodowy Jarmark Folkloru rozpocznie się 2 sierpnia i zapowiada się, że odbędzie się w blaskach upalnego mazurskiego lata. Tradycji musi się stać zadość, więc na placu Wolności rozłożą swoje wyroby rękodzielnicy, na scenie zaprezentują się artyści z Polski i zagranicy, ulicami miasta ruszy barwny korowód (2 VIII, godz. 12.00), a w samym Muzeum zostanie otwarta wystawa stanowiąca podsumowanie projektu „Nowa strona tradycyjnego rzemiosła” (2 VIII, godz. 11.00).

Nie zabraknie pokazów rękodziela, a także degustacji tradycyjnych potraw regionalnych. W sobotę, o godz. 20.00 zaplanowano rozpoczęcie zabawy ludowej. Zapraszamy do bezpośredniego „zasmakowania” wielokulturowego dziedzictwa – materialnego i niematerialnego, które z Węgorzewa, a także z całego województwa warmińsko-mazurskiego czyni krainę oryginalną, ciekawą i nadal tajemniczą.

SPONSORZY:

Zadanie współfinansowane
ze środków
Urzędu Miejskiego
w Węgorzewie

Zadanie współfinansowane
ze środków
Powiatu Węgorzewskiego

Zadanie zostało zrealizowane
przy wsparciu finansowym
Samorządu Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Lista obecności

Udział w XXXVII Międzynarodowym Jarmarku Folkloru zapowiedzieli:

Soliści

- **Emilia Babińska** z Pizy (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Jan Borowy** z Ełku (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Stanisław Borowy** z Ełku (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Alfreda Brozio** z Nowej Wsi Ełckiej (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Jakub Bukowski** z Ełku (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Piotr Buza** z babcią **Jadwigą Sawicką** z Dubeninek (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Teresa Jeglińska** z Sępopola (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Jakub Karpuk** z Ełku (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Halina Komosińska** z Karbowski (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Anna Konopka** z Nowej Wsi Ełckiej (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Piotr Krupski** z Elbląga (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Karolina Łapińska** z Nowej Wsi Ełckiej (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Jadwiga Masłowska** z Nowej Wsi Ełckiej (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Marianna Przybyszewska** z Nowej Wsi Ełckiej (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Andrzej Staśkiewicz** z Kadzidła (woj. mazowieckie)
- **Krystyna Warkowska-Downarowicz** z Węgorzewa (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Stefania Wójcik** i **Krystyna Wojtczuk** z Budzewa (woj. warmińsko-mazurskie)

Zespoły

- **Dimos Pileas Chortiat** „Asvestochoriou” z Grecji

- **Duet „Kalina”** z Górowa łąckiego (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Dziecięcy Zespół Ludowy „Pacyna”** z Pacyny (woj. łódzkie)
- **Kapela „Dwa tygodnie”** z Niemenczyna (Litwa)
- **Kapela „Malczewiaci”** z Nowej Wsi Ełckiej (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Kapela „Śparogi”** z Olsztyńka (woj. warmińsko-mazurskie)
- **„Kapela Trzy Czwarte”** z Ełku (woj. warmińsko-mazurskie)
- **„Kapela z Ełku”** (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Kurpiowska Kapela Rodzinna Bałdygów** z Mazuchówki (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Młodzieżowy Zespół Pieśni i Tańca „Kalina”** z Krzyżanowa (woj. łódzkie)
- **Zespół „Ivan Kapistran-Adamovic”** z Chorwacji
- **Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Siedleckiej „Chodowiaci”** z Siedlec (woj. mazowieckie)
- **Zespół Taneczno-Śpiewaczy „Dybzaki”** z Gierzwałdu (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Jezioranie”** z Jezioran (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Kaszewianki”** z Krzyżanowa (woj. łódzkie)
- **Zespół Śpiewaczy „Mołtajnianki”** z Mołtajn (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Orzyszanki”** z Orzysza (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Pieckowianie”** z Piecek (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Rominczanie”** z Dubeninek (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Siemienice”** z Krzyżanowa (woj. łódzkie)
- **Zespół Śpiewaczy „Stradunianki”** ze Stradun (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Świętowiaci”** ze Świętajna (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Warmianki Sępopolskie”** z Sępopola (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Śpiewaczy „Zielona Dąbrowa”** z Nowej Wsi Ełckiej (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół Pieśni i Tańca „Masovia”** z Łowicza (woj. łódzkie)
- **Zespół śpiewaczy „Krzyżanówek”** z Krzyżanowa (woj. łódzkie)
- **Zespół śpiewaczy „Finezja”** z Kutna (woj. łódzkie)
- **Zespół śpiewaczy „Jarka”** z Kowal Oleckich (woj. warmińsko-mazurskie)

- **Zespół śpiewaczy „Prząśniczki”** z Kowal Oleckich (woj. warmińsko-mazurskie)
- **Zespół śpiewaczy „Rustowianki”** z Krzyżanowa (woj. łódzkie)

Rękodzielnicy

- **Aleksandrowicz Janina** (Węgorzewo), przedzenie na kołowrotku
- **Andrijewskij Marek** (Litwa)
- **Arciuch Elżbieta** (Zakręt), malarstwo
- **Auchynnikau Aliaksandr** (Białoruś), wycinanka
- **Bakun Adam – PW ADAM** (Kuriany), tradycyjna wędlina wiejska z Korycina
- **Bałabuch Marta** (Warszawa), filcowanie na mokro
- **Bałdyga Anna** (Mazuchówka), tkactwo
- **Benda Beata** (Łomianki), ceramika
- **Biedrzycki Dariusz** (Węgorzewo), malarstwo na drewnie, ceramika
- **Bielaszka Jolanta** (Węgorzewo), miód
- **Bobel Jan** (Węgorzewo), pszczelarstwo
- **Boczkowski Wojciech** (Rudka), wyroby z drewna
- **Borowski Henryk** (Sejny), kowalstwo
- **Borysiewicz Jacek** (Białystok), zioła, przyprawy, olejki
- **Bożek Danuta** (Nowy Dwór Mazowiecki), rękodzieło artystyczne
- **Buczyńska Teresa** (Toruń), koronka frywolitkowa
- **Bukowska Ewa** (Warszawa), garncarstwo
- **Butkiewicz Czesław** (Węgorzewo), pszczelarstwo
- **Bziukiewicz Laura i Zdzisław** (Kadzidło), wyroby z bursztynu, koronka frywolitkowa, plastyka obrzędowa
- **Cebula Tomasz** (Nowy Targ), sery, wyroby skórzane
- **Chlasta Anna** (Gniezno), rękodzieło artystyczne
- **Chodakowski Wojciech** (Giżycko), ceramika artystyczna
- **Czubak Krystyna** (Nowa Niespusza), wycinanka łowicka
- **Cukiernia Zaniewicz Allnet** (Międzyrzec Podlaski), cukiernictwo, wypieki, pierogi smażone, kwas chlebowy
- **Czaban Anna** (Stawki), przedzenie na wrzecionie
- **Czarnecki Grzegorz** (Brzeźna), filcowanie, biżuteria ekologiczna
- **Daniluk Radosław** (Olsztyn), torebki, zabawki
- **Dąbrowscy Elżbieta i Lech** (Toruń), rzeźba w drewnie, malarstwo na szkle
- **Dobrym Jadwiga** (Giżycko), dziewiarstwo, filcowanie, kaletnictwo
- **Dombek Lubomił** (Siemionki), ziołolecznictwo
- **Drapała Janusz** (Lubicz), rzeźba w drewnie
- **Drażewska Agnieszka** (Warszawa), malarstwo olejne i na porcelanie
- **Dziel Elżbieta** (Bielawki), wyroby z aronii czarnoowocowej
- **Filipowicz Andrzej** (Białoruś), malarstwo
- **Filipska Lidia** (Węgorzewo), koronka szydełkowa
- **Firma Rodzinna „Babcia Regina”** (Olszanka), wędliny regionalne z okolic Łowicza, chleb żytni, miód
- **Flis Regina** (Węgorzewo), torby
- **Fraćkiewicz Ewa – Manufaktura Grot&owo** (Grotowo), wyroby dekoracyjno-użytkowe ze starego drewna
- **Gallas Marta** (Olsztyn), koronka szydełkowa, zabawki, torby
- **Galistienė Romualda** (Kaunas, Litwa), ceramika
- **Gedvilienė Asta** (Litwa), produkty mięsne
- **Gliška-Krzykwa Magdalena** (Ejszeryszki), regionalne wypieki tradycyjne
- **Gliška-Tylenda Anna** (Ejszeryszki), wypieki tradycyjne
- **Głuszek-Nowicka Agnieszka** (Dąbrowice), rzeźba, ptaszki
- **Godlewska Dorota** (Warszawa), zabawki z tkanin recyklingowanych
- **Gołąbiewska Danuta** (Białystok), zabawki drewniane, biżuteria
- **Gołąbiewska Karolina** (Kętrzyn), ceramika
- **Gremza Agnieszka** (Korycin), sery
- **Grzeszczyk Marianna** (Wydmusy), tkactwo
- **Gudimov Leonid** (Kłaipeða, Litwa), malarstwo
- **Guzek Roman** (Brzozowo), plecionkarstwo
- **Heniush Vera** (Białoruś), ceramika
- **Herkulesau Edwin** (Białoruś), skóry
- **Hrynashkevich Valeriy** (Białoruś), kowalstwo
- **Huhelchuk Vasil** (Białoruś), metaloplastyka
- **Jankowscy Salomea i Tadeusz** (Toruń), koronka frywolitkowa
- **Jeszka Aleksandra** (Piła), wyroby użytkowe – świeczniki

- **Jędral-Perzyna Żaneta** (Ciechocin), ceramika
- **Józefczuk Krzysztof** (Hajnówka), tradycyjne wędliny i pieczywo z Podlasia
- **Kalisz Witold** (Strzelin), wyroby z drewna
- **Kałuża Marek** (Iława), rzeźbiarstwo
- **Kasperowicz Zdzisław** (Rapa), wyroby pszczele, biżuteria artystyczna
- **Kamisoraitiene Virginija** (Kaunas, Litwa), wędliny, chleb, sery
- **Kazantseva Maria** (Rosja), batik
- **Kiebiec Igor** (Białoruś), malarstwo
- **Kirzenkowska Joanna** (Olsztyn), lalki
- **Klepacki Zenon** (Goniądz), rzeźba w drewnie
- **Kołodziej Stanisław** (Wolica), plecionkarstwo
- **Kosiorek Małgorzata** (Kocierzew), haft łowicki
- **Kostrzyńska Lidia** (Zabrodzie), witraże, fusing
- **Kowalczuk Andrzej** (Białystok), meble ogrodowe z drewna
- **Kowalska Wanda** (Wodzisław Śląski), malarstwo na desce i płótnie
- **Kowalska-Rybicka Joanna** (Końskowola), witraże
- **Koza Andrzej** (Mszana Dolna), oscypki
- **Kudrewicz Jan** (Czarna Wieś Kościelna), garncarstwo
- **Kufel Mirosław** (Bydgoszcz), rzeźba w drewnie
- **Kuźma Adam** (Giżycko), garncarstwo
- **Laskowska Wiesława** (Orneta), lizaki
- **Lewandowska Czesława** (Ostrołęka), koronka szydełkowa
- **Lewoń Piotr** (Augustów), wyroby włókiennicze
- **Łapiński Piotr**, „Wiejska Chata” (Ignatki-Osiedle), żywność
- **Madej Tadeusz** (Jakubowo), plecionkarstwo
- **Mańkowska Agnieszka** (Gołdap), ceramika artystyczna
- **Marciniak Waldemar** – **Pracownia Ceramika Artystyczna WM** (Szczecin), ceramika artystyczna
- **Markovska Anastasiia** (Ukraina), malarstwo, metaloplastyka
- **Maszner Wojciech** (Poznań), rzeźba
- **Mazanowski Bogusław** (Rypin), obwarzanki
- **Mazur Wojciech** (Sokółka), galanteria skórzana
- **Mąka Sabina i Mieczysław** (Kadzidło), sery kozie
- **Mikłaszewicz Irena** (Białoruś), malarstwo
- **Mierzwa Waldemar** – **Oficina Wydawnicza „Retman”** (Dąbrówno), publikacje regionalne
- **Mikołajczuk-Lorek Anna** (Kościerzyna), szkło artystyczne
- **Mincewicz Aldona** (Mariampol, Litwa), sękacze, wędliny
- **Moravskyy Andriy** (Ukraina), ceramika
- **Motyka Maryana** (Ukraina), grafika
- **Muchla Elżbieta** (Suchowola), potrawy tatarskie
- **Muchla Janusz** (Suchowola), potrawy tatarskie
- **Murat Marian** (Biskupiec), rzeźba
- **Muzeum Kultury Ludowej** (Węgorzewo), ceramika, tkactwo
- **Nadolny Karol** (Ryżówka), kompozycje kwiatowe
- **Nicewicz Adam** (Łyse), pieczywo kurpiowskie, sery
- **Nmysko Elena** (Białoruś), malarstwo
- **Okulus Iwanna** (Miedzna), biżuteria z koralików
- **Osiński Patryk** (Pisz), kowalstwo
- **Ostrowski Włodzimierz** (Szczytno), witrażownictwo
- **Pasieka Rodzinna Kaweckich** (Dzierzgoń), miody
- **Perkowska Helena** (Knurów), haft, koronka szydełkowa
- **Piechowski Mirosław** (Czarna Wieś Kościelna), garncarstwo
- **Piechowski Paweł** (Czarna Wieś Kościelna), garncarstwo
- **Piekarnia Kurpiowska „Serafin”** (Serafin), regionalne pieczywo kurpiowskie
- **Piekarnia „Łyse”, Zakrzewski Jarosław** (Łyse), pieczywo kurpiowskie
- **Pietrasiuk Mariusz** (Spręcowo), rękodzieło dekoracyjne

- **Pikulska Aleksandra** (Bytom), biżuteria skórzana
- **Podworski Bartłomiej** (Osiesko), ceramika
- **Pojawa Dariusz** (Suwałki), bębny
- **Popławska Nina** (Hajnówka), wyroby z karmelu
- **Potaś Sławomir** (Dąbrówka), wyroby z drewna
- **Prakapenka Ruslan** (Białoruś), metaloplastyka
- **Przekwas Anna i Jarosław** (Inowrocław), plecionkarstwo, czapnictwo, kuśnierstwo
- **Puchalska Halina** (Łapy), tkactwo
- **Pyra Iwona** (Mrozowo), kwiaty z bibuły
- **Racis Bolesław** (Jasionowo), sery
- **Radomska Barbara** (Zemborzyce Podlesne), plecionkarstwo
- **Radviliskiu kaimo kepykla** (Litwa), chleb
- **Romanowie Agnieszka i Paweł** (Łódź), biżuteria oraz odzież z tkanin naturalnych
- **Romaszko Waclaw** (Białoruś), malarstwo
- **Ropiak Stanisław** (Myszyniec Stary), wycinankarstwo, pieczywo obrzędowe
- **Rudzewicz Jolanta** (Raczkki), olej
- **Rynec Madalena** (Juszkowo), metaloplastyka
- **Sachryń Olga** (Węgorzewo), haft
- **Sadauskene Inna** (Rosja), batik
- **Sakociene Nijole** (Litwa), sery
- **Semeniuk Jolanta** (Siedlce), metalurgia-repliki historyczne, zioła
- **Semiarykova Larysa** (Białoruś), skóry
- **Sewruk Danuta** (Węgorzewo), malarstwo
- **Siedleccy Helena i Tadeusz** (Brzozówka Strzelecka), koronka, wyroby z drzewa
- **Siekańska Joanna** (Józefosław), filc
- **Siemieniuk Arkadiusz** (Białowieża), piekarnictwo
- **Skrzynecki Radosław** (Łódź), wyroby z tkanin
- **Skuczyńska Anna Dorota** (Gdańsk), filc i biżuteria z gliny
- **Słabczyńska Anna** (Lublin), plastyka zdobnicza, poezja
- **Smoleńska Magdalena** (Warszawa), ceramika
- **Sokół Marta** (Radom), rękodzieło
- **Spółdzielnia Socjalna „Fantazja”** (Gołdap), haft na filcu
- **Staniszewska Anna** (Łowicz), haft
- **Staszek Jan** (Bańska Wyzna), obuwie, sery
- **Steć Jadwiga** (Gołdap), ekobiżuteria, ręcznie malowany jedwab

- **Stolyarov Dmytro** (Lviv, Ukraina), wyroby ze szkła
- **Stowarzyszenie Kulturalne „Konik Mazurski”** (Kętrzyn), biżuteria, koronka szydełkowa
- **Striuogaitis Vitalius** (Kaunas, Litwa), boćki

- **Sulowski Andrzej** (Węgorzewo), rzeźba w drewnie
- **Survila Artūras** (Kaunas, Litwa), ceramika
- **Szostak Janina** (Węgorzewo), haft, koronka szydełkowa
- **Ślusarczyk Ernest** (Łączna), zabawkarstwo
- **Świątkowska-Papińska Ewa** (Leszno), plecionkarstwo
- **Świątkowski Eugeniusz** (Leszno), plecionkarstwo
- **Trushyk Halyna** (Kosiv, Ukraina), ceramika, haft, biżuteria
- **Trushyk Mykhaylo** (Kosiv, Ukraina), ceramika, rzeźba
- **Tsybala Lada** (Lviv, Ukraina), batik, malarstwo
- **Uab Damsa** (Kybartai, Litwa), wędliny
- **Voloshchuk Maria** (Łomża), rękodzieło z drewna
- **Yatsenko Aleksiej** (Białoruś), skóry
- **Wandachowicz Henryk** (Zgierz), ceramika, malarstwo
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej, Caritas Diecezji Ełckiej** (Gołdap), rękodzieło
- **Wasyliszyn -Woronko Gertruda** (Toruń), biżuteria, koronka szydełkowa, witraże
- **Waszak Roman** (Mączniki), tkaniny artystyczne
- **Wienconek Emilia i Romualda Pelagia - Vienna s.c.** (Włocławek), miody pitne
- **Wierzbicka Janina** (Sząbruk), wycinanki, haft
- **Woźniak Dorota** (Warszawa), biżuteria
- **Wójcik Monika** (Białystok), torby
- **Wróbel Piotr** (Boboszków), kowalstwo
- **Wrublewscy Maria i Jan** (Hajnówka), wyroby z drewna

- **Ziarkowski Piotr – Firma Rodzinna „Ziarno”** (Wałcz), garncarstwo
- **Zych Alicja** (Bartoszyce), pierogi
- **Żurek Maciej** (Dywity), miody
- **Żuryło Bożena** (Morąg), galanteria filcowa

Na podstawie nadesłanych ankiet zestawili: Anna Cichecka, Beata Gruszka.

Kolberg a Węgorzewo

Rok 2014 jest rokiem Oskara Kolberga, najwybitniejszego polskiego etnografa. Czy Kolberg był na Mazurach?

Najprawdopodobniej 23 września 1875 roku Oskar Kolberg zawitał do ówczesnego Leca, nazywanego urzędowo Lötzen (dzisiejszego Giżycka). Przyjechał tutaj z Królewca (Königsberg, obecnie Kaliningrad), który był jednym z przystanków w jego naukowej podróży po Prusach Zachodnich i Wschodnich. W Lecu spotkał się z Marcinem Gierszem (Martinem Gerssem), mazurskim autorem, publicystą i wydawcą. Odwiedził także państwa Braunów.

Hermann Braun był od 1872 roku wikariuszem (diakonem) w parafii ewangelickiej. Wówczas był on już żonaty po raz drugi. Wybranką pastora od 1874 roku była Luiza (Luise) z domu Klebba – siostra jego pierwszej żony Bertyl! Klebbówny były córkami leśniczego z Puszczy Boreckiej. Podczas wizyty Oskara Kolberga u Braunów, pani domu zaśpiewała mu kilka mazurskich piosenek. Jedną z nich brzmiała:

1. Kiedy mak zakście w pięknym ogrodzie,
tedy żołnierze stoją w paradzie.
A te żołnierze nie jednej matki,
stoją w paradzie jak z róży kwiatki.

2. Z rozycki kwiatki wnet oblatują,
a te żołnierze we świat wędrują.
I wędrowali, dziewczyna idzie:
ach, moje serce, co też to będzie?

3. Mość panie lejtnant, prosę o wolę
do tej dziewczyny na jedno słowo.
I dał mu urlop na trzy godziny,
i rozmówił się do tej dziewczyny.

4. Dziewcyzna stała, nic nie gadała,
tło modre ocki łzami zalała.
Szakuła żółta, mundurek modry,
a bodaj żołnierz do tańca dobry.

5. Skórzeńki carne, wyfiksowane,
naszytki białe, wyplatowane.
O żołnierz, żołnierz, żołnierska sztuka,
pójdzie do karcmy, stof stofem stuka.

6. A żołnierz, żołnierz, żołnierska wacha,
skoro cię dotknie, zrobi ci Bacha.
Bacha ci zrobi, cnotkie utraci,
tobie, dziewczyno, Pan Bóg zapłaci.

7. Wziął ją za szopę, na małą chwilę,
a z tego zartu zrobił dziewczynę.
I sła ze sopy, i klnie, i płace,
a on ci za nią gwizdze i skace.

8. Idzie za wroty, tu kamień złoty:
to moja rajba, tu me zaloty.
Wlazła za sopę i zapłakała:
tu moja cnotka wszystka została.

Etnograf był wyraźnie zadowolony z wizyty i pokładał duże nadzieje na pozyskanie kolejnych materiałów. Oceniał: „liczba takich pieśni ludowych musi być dużo większa i [...] nie byłoby trudno odszukać wśród ludu jakąś dzielną śpiewaczkę, która by je na żądanie zaprodukowała”.

Luiza i Hermann Braun w 1902 r.

Osobisty wyjazd Kolberga na Mazury *summa summarum* okazał się być jednak fiaskiem. Zgromadził co prawda nieco materiałów etnograficznych (głównie pieśni) i lokalnych publikacji, ale nie pozyskał ani w Lecu, ani w Ełku, nikogo do współpracy nad przygotowaniem mazurskiego tomu *Ludu*. Później materiały otrzymywał już tylko korespondencyjnie. Mazurski tom dzieła Kolberga ukazał się dopiero w 1966 roku, przygotowany do druku z rękopisów przez Władysława Ogrodzińskiego i Danutę Pawlak, jako 40. tom *Dzieł wszystkich*.

Co działo się z rodziną pastora Brauna? Hermann był wikariuszem w Lecu do 1881 roku, później wraz z rodziną przeniósł się do Węgorzorka (Angerburg, dzisiejszego Węgorzewa). Tutaj został superintendentem i osobą, która rozbudowała zakład dobroczynny Bethesda. Tutejszą parafią kierował do 1912 roku, a Bethesda do 1931 roku. Obie funkcje przejął jego syn Eryk (Erich). Luiza Braun, która urodziła czworo dzieci, zmarła w 1927 roku. Jej małżonek zmarł cztery lata później. Oboje zostali pochowani we wspólnym grobie na starym cmentarzu Bethesdy w Węgorzewie.

Jerzy Łapo

Bibliografia:

B. Braumüller, *Angerburg von A bis Z, Rotenburg/Wümme* 2002, s. 131.

Dzieje folklorystyki polskiej 1864–1918, red. H. Kapełus, J. Krzyżanowski, Warszawa 1982, s. 67, 445.

O. Kolberg, *Mazury. Dzieła wszystkie*, t. 40, Wrocław-Poznań 1966, s. X–XI, 413–415.

„Prząśniczki” – 40 lat na scenie

Dokładnie czterdzieści lat temu, przy Kole Gospodyń Wiejskich w Kowalch Oleckich zrodził się pomysł założenia zespołu śpiewaczego, kontynuującego tradycje wokalnno-obrzędowe północnej Suwalszczyzny, a w szczególności okolic Przerośli oraz Filipowa. Początkowo zespół nosił nazwę „W moim ogródeczku” – tak brzmiał tytuł jednej z wykonywanych przez panie pieśni. Jednak z czasem przyjęła się nazwa „Prząśniczki”. Uzasadnieniem takiego wyboru był fakt, iż większość pieśni pochodziła właśnie od prządek, które wykonywanie codziennych czynności, takich jak darcie pierza, szycie czy przedzenie wełny i lnu, umiły sobie wspólnym śpiewem.

Inicjatorką przedsięwzięcia była pani Zofia Domin, która do dziś nieprzerwanie pełni funkcję kierownika, instruktora oraz przede wszystkim – dobrego ducha grupy. Z pewnością zasługuje ona na miano profesjonalnego etnografa, gdyż od lat nagrywa oraz spisuje zasłyszane pieśni, wprowadzając następnie te najcenniejsze do repertuaru grupy. Dodatkowo, na podstawie wspomnień, przeprowadzonych rozmów oraz zasłyszanych opowieści, zrekonstruowała ona wraz z członkiniami grupy, dawne widowiska obrzędowe, takie jak chodzenie z gwiazdą kołędniczą, darcie pierza, darcie lnu czy wiejskie wesele.

„Prząśniczki” podczas Jarmarku Folkloru w 2000 r.

Z widowiskiem *Pieczenie chleba*, zespół wystąpił 37 lat temu na I Suwalskim Jarmarku Folkloru w Węgorzewie, zyskując uznanie jury i zdobywając wyróżnienie. Był to debiut Prząśniczek przed szerszą publicznością, rozpoczynający pasmo sukcesów oraz nieprzerwany udział w co-rocznym węgorzewskim święcie folkloru. Udział w kolejnych Jarmarkach dał zespołowi nominację do reprezentowania województwa na Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą, gdzie panie zdobyły I (1992), II (2001) oraz III miejsce (2005). Również w tym roku artystki zostały w Kazimierzu uhonorowane III nagrodą w kategorii zespołów śpiewaczych.

Działalność zespołu „Prząśniczki” zasługuje na uznanie nie tylko z powodu godnego podziwu stażu, ale przede wszystkim dlatego, iż działalność śpiewaczek w sposób niepodważalny przyczynia się do zachowania i przekazania kolejnym pokoleniom cennego dziedzictwa niematerialnego w postaci pieśni, melodii, obrzędów. Dzięki staraniom zespołu, wspomniane przejawy kultury ludowej pozostają żywym, nieodłącznym elementem tradycji kulturowej naszego regionu.

Z okazji uroczystego jubileuszu 40 lat śpiewaczej działalności, niech się bezwzględnie spełni życzenie wypowiedziane przez samą panią Zofię Domin: „Zespół Prząśniczki chciałby jeszcze przez długie lata kontynuować swoją działalność, uczestniczyć w chwilach radosnych i smutnych, służyć ludziom na pociechę, a Bogu na chwałę”.

Roksana Butrym

Bibliografia:

30 lat zespołu Prząśniczki, Kowale Oleckie 2004.

A. Babiak-Owad, R. Butrym, M. Braun, *Z Węgorzewa do Kazimierza*, [w:] *Z Węgorzewa do Kazimierza. Laureaci Jarmarków Folkloru w Węgorzewie na Festiwalach w Kazimierzu Dolnym*, red. J. Łapo, Węgorzewo 2012, s. 62–63.

E. Zwoźniak, *Uczestnicy Jarmarków Folkloru w Węgorzewie*, „Studia Angerburgica”, t. 14, 2007, s. 107–108.

Z jakiego my krza? Kontynuatorzy lokalnych tradycji wokalnno-obrzędowych, Kowale Oleckie 2014.

Materiały archiwalne Działu Etnograficznego Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie,teczka: *Prząśniczki*.

Anioł Stróż i Oficer Jugosławii

Anioł Stróż i Oficer Jugosławii – dwie na pozór różne od siebie rzeźby zainspirowały mnie, aby gościom i uczestnikom 37 Międzynarodowego Jarmarku Folkloru w Węgorzewie przypomnieć postać jakże niedocenianego mistrza Aleksandra Słomińskiego.

W 1971 roku, w wieku 86 lat zaczął rzeźbić i malować na szkłe. Sędziwemu artyście wystarczyły 3 lata aby stworzyć ok. 350 niepowtarzalnych prac, które znajdują się w muzeach i prywatnych kolekcjach, tak w Polsce, jak i zagranicą. W opinii Aleksandra Jackowskiego „rzeźby Słomińskiego są nad wyraz autentyczne i szczere, nie ma w nich żadnego udawania i są miarą możliwości ich twórcy, dlatego też na pozór bezkształtne, klockowate i niezdarne figury zostały uznane za interesujący wytwór ówczesnej sztuki ludowej”.

Wśród rzeźb Aleksandra Słomińskiego podziw budzi *Kombajnista z Ołownika* wraz z *Mechanikiem*. Fot. J. Łapo

Prace Słomińskiego zaliczane do nurtu nazywanego prymitywizmem lub sztuką naiwną do dzisiaj wzbudzają zachwyt i zainteresowanie. Słomiński wielokrotnie nazywany Nikiforem Północy, tworzył prace, które stanowiły odbicie jego własnej filozofii, fantazji i wyobraźni. Wśród osobistości z kręgu polityki i dyplomacji, postaci z życia codziennego lub osób napotkanych w młodości, pojawiają się także postacie ewangeliczne: *Piotr klucznik*, *Magdalena pokutująca* czy *Archanioł Gabriel*. Jednak rzeźb o tematyce sakralnej jest zdecydowanie mniej niż prac przedstawiających mężów stanu z wielkiego świata, którzy bez wątplenia inspirowali Aleksandra Słomińskiego. Był to również temat mało spotykany wśród innych ówczesnych ludowych rzeźbiarzy, co jeszcze bardziej sprawiało, że prace artysty z podwęgorskiej Dąbrówki Nowej były oryginalne i nietuzinkowe. Nie było w nich cech naśladownictwa przez co były tak pożądane.

Nieproporcjonalnie duże dłonie, długie kończyny czy lustrzane oczy odbiegały od stylistyki rzeźby ludowej lat 70-tych w Polsce. Dziwnie posklejane postacie z kawałków grubo ciosanego drewna, pomalowane jaskrawą olejną farbą, często wywoływały uśmiech

i niezrozumienie. Lecz każda z wyrzeźbionych figur, pozornie niema i martwa, posiadała własny świat, który ukazany był poprzez gesty rąk. Statyczne, ciosane rzeźby Słomińskiego wywołują do dziś niezapomniane wrażenie. To właściwie charakterystyczne ręce o szerokich, długich, wyciętych palcach informowały o różnych stanach psychicznych postaci, sygnalizowały radość, strach, smutek czy powagę. Dodatkowo, bez znaczenia, czy była to rzeźba świętego, króla czy kobiety, wszystkie prace w całości pokryte były farbą, co dodawało postaciom osobliwego kolorytu i niespotykanej ekspresji. Aby się o tym przekonać zapraszam na wystawę Aleksander Słomiński – artysta zapomniany.

Anna Babiak-Owad

Warto być, warto zobaczyć

- VIII-IX – wystawa biograficzna *Walter von Sanden*
- VIII-IX – wystawa *Aleksander Słomiński – artysta zapomniany*
- IX-XII – wystawa *Czeremosz 1978 – ...Wspomnienie, obraz, dźwięk*
- 6 IX – Dzień z Konopką 2014 – Mistrzostwa Świata w Letnim Ciągnięciu Sanek
- 13 IX – 44 Doroczne Spotkanie Twórców, Muzykantów, Śpiewaków oraz ich Przyjaciół oraz spotkanie uczestników akcji „Dar dla Muzeum”.
- 18 IX, godz. 12.00 – otwarcie wystawy *Kresy. Pamiętamy*, połączone z wykładem Renaty Gieszczyńskiej (także 16.30 – Studium Wiedzy o Regionie = SWoR) oraz uroczyste zakończenie XVI edycji konkursu historycznego „Losy nasze...” 2014 (wystawa *Kresy* czynna do grudnia).
- 20 IX, godz. 10.00-13.30 – Europejskie Dni Dziedzictwa 2014: *Dom kresowy* (K. Jarosz), *Kresowe smaki* (K. Downarowicz), *Muzealny churching* (J. Łapo).
- X-XII – wystawa malarstwa Doroty Nowosad *Stawki – pejzaż mazurski*
- 16 X, godz. 16.30 – SWoR: *Polskie miejsca pamięci w Obwodzie Kaliningradzkim – Stalag I A* (K. Jarosz).
- 13 XI, godz. 16.30 – SWoR: *Nurkowanie w Krainie Wielkich Jezior – początki* (J. Andrukajtis).
- 11 XII, godz. 16.30 – SWoR: *Podsumowanie sezonu archeologicznego 2014* (J. Łapo).
- 13-14 XII – kiermasz świąteczny.

Nr 42 „Pod Jelonkiem” do życia powołał: Anna Babiak-Owad, Roksana Butrym, Anna Cichecka, Katarzyna Dzurko-Piasecka, Beata Gruszka, Robert Idzikowski, Krystyna Jarosz, Jerzy Łapo.